ROK XI

WIADOMOŚCI PRZEMYSŁU·CHEMICZNEGO

№ 16

ORGAN·ZWIĄZKU·PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO RZECZYPOSPOLITEJ · POLSKIEJ

WARSZAWA, DNIA 15 SIERPNIA 1936 ROKU

„PISMA ZAPIECZĘTOWANE"

Inicjatywa twórcza gra w przemyśle chemicznym większą bodaj rolę niż w szeregu innych gałęzi produkcji. Jest to wynikiem, że chemja w pewnym stopniu sama tworzy objekty swych doświadczeń i działań. Znamiennym jest, że wytwórczość chemiczna kwitnie w krajach, w których jednocześnie zgłaszane są do opatentowania bardzo liczne wynalazki i odkrycia chemiczne. Ta równoległość postępu technicznego i zabiegów o zastrzeżenie sobie praw wyłączności ze strony wynalazców — musi skłaniać do tworzenia warunków, ułatwiających stwierdzanie prawa pierwszeństwa pomysłów w zakresie techniki chemicznej.

Niezawsze jednak myśl twórcza nadaje się do opatentowania. Czasem — z natury rzeczy pewne nowe odkrycie nie daje się ująć w ramy zastrzeżeń patentowych. W innym wypadku — istnieje dopiero zaczątek pomysłu, który z czasem stopniowo dojrzeje do skrystalizowanej postaci. Wreszcie — dokonywane są liczne nowe spostrzeżenia, dość nawet istotne, ale o tak nikłym zasięgu technicznym lub gospodarczym, że ich autorzy wstrzymują się zwykle od trudu i ponoszenia kosztów patentowania.

W tych wszystkich wypadkach — i wielu innych — twórcy powinni jednak mieć możność ustalenia pierworodztwa swych pomysłów, jeżeli niezawsze dla materjalnych względów, to przynajmniej dla zaspokojenia godziwej i godnej poparcia ambicji. Tym celom służą właśnie „pisma zapieczętowane", działające z wielkim pożytkiem oddawna w wielu krajach (Plis cachetés — we Francji, versiegelte Schreiben — w Niemczech i t. d.). Związek Przemysłu Chemicznego, wskutek inicjatywy swego Prezesa, tworzy obecnie instytucję „pism zapieczętowanych" i wzywa wszystkich twórczych pracowników na polu przemysłu chemicznego i pokrewnych działów do korzystania z instytucji, która będzie działać według poniżej podanego regulaminu.

Opierając się na § 2 statutu Związku Przemysłu Chemicznego R. P. — Zarząd na posiedzeniu dn. 30 lipca 1936 r. zadecydował przyjmowanie „pism zapieczętowanych", których celem ma być umożliwienie ustalania pierwszeństwa pomysłów w zakresie chemji czystej i stosowanej oraz pokrewnych działów nauki i wytwórczości przemysłowej.

Zasady działania instytucji „pism zapieczętowanych" są następujące:

REGULAMIN
INSTYTUCJI „PISM ZAPIECZĘTOWANYCH".

1) „Pisma zapieczętowane" przyjmuje Związek Przemysłu Chemicznego, zobowiązując się do przechowywania ich w warunkach bezpieczeństwa i poufności, stosując w tym kierunku jaknajdalej idące środki ostrożności.

2) „Pisma zapieczętowane" są przechowywane w zasadzie przez lat 10, poczem następuje ich otwarcie, ewentualnie opublikowanie, jeżeli autor nie postanowi inaczej (p. 3 regul.).

3) Autor, jako jedyny właściciel pisma zapieczętowanego, może je wycofać w każdej chwili, zalecić jego otwarcie, przed upływem okresu 10-cioletniego, lub zażądać dalszego przechowywania po upływie wymienionego okresu, aż do odwołania.

4) „Pismo zapieczętowane" powinno być złożone w Związku przez autora — osobiście lub przez osobę upoważnioną na piśmie, lub też przesłane listem poleconym. Opis pomysłu powinien być umieszczony w kopercie zaopatrzonej w imię, nazwisko i adres autora, oraz tytuł pomysłu (lub godło); koperta powinna być zapieczętowana pieczątką lakową autora. Koperta pierwsza (wewnętrzna) zostaje włożona do drugiej koperty (zewnętrznej) opieczętowanej lakowemi pieczątkami Związku, oraz prywatną pieczątką lakową Dyrektora Związku lub jego zastępcy. Na kopercie zewnętrznej wpisane zostaje imię, nazwisko i adres autora, numer kolejny, data złożenia pisma w Związku, ewent. godło, co potwierdza własnoręcznym podpisem Dyrektor Związku lub jego zastępca.

Związek wydaje potwierdzenie złożenia „pisma zapieczętowanego" autorowi lub osobie przezeń upoważnionej, lub też przesyła odnośny dowód listem poleconym, pod adresem wskazanym przez autora.

Związek prowadzi specjalną księgę dla protokólarnego rejestrowania, według kolejnych numerów złożonych „pism zapieczętowanych"; protokół podpisuje Dyrektor Związku lub jego zastępca oraz składający „pismo zapieczętowane" lub jeden z członków Zarządu Związku, upoważniony przez Prezydjum. W najbliższym numerze organu Związku, ukazującym się po

złożeniu „pisma zapieczętowanego", Związek zamieszcza notatkę, stwierdzającą fakt złożenia pisma, z kolejnym numerem, imieniem i nazwiskiem autora oraz ewent. tytułem pomysłu lub godłem.

5) Tytułem zwrotu kosztów manipulacyjnych, przechowywania i ewent. publikacji pobiera Związek od każdego złożonego „pisma zapieczętowanego":

zł. 50 od osób prawnych (przedsiębiorstw, instytucyj i t. d.),

zł. 10 od osób fizycznych.

Zmianę wysokości powyższych opłat ustala, aż do odwołania Zarząd.

6) Treść i forma „pisma zapieczętowanego" zależy całkowicie od uznania autora. Przedmiotem pisma zapieczętowanego może być pomysł techniczny, koncepcja naukowa, koncepcja gospodarcza, lub spostrzeżenie historyczne, z zakresu podanego na wstępie.

7) Na piśmienne żądanie autora lub po upływie lat 10 — „pismo zapieczętowane" zostaje otwarte na najbliższem posiedzeniu Zarządu — poczem (w zależności od rezultatu zbadania przez osoby kompetentne, zaproszone przez Zarząd) Zarząd uchwala:

1) termin opublikowania tekstu w całości lub skrócie, z ew. dołączeniem komentarzy, lub też

2) bezpośrednie przekazanie do specjalnego archiwum Związku.

8) Śmierć autora nie przerywa ustalonego w p. 2 niniejszego regulaminu okresu 10-ciolecia przechowywania przez Związek „pisma zapieczętowanego", chyba że autor przy złożeniu pisma zadysponował inaczej.

9) Z tytułu podjęcia się przechowania „pisma zapieczętowanego" Związek nie ponosi żadnej odpowiedzialności prawnej, w razie uszkodzenia, zaginięcia, zniszczenia lub naruszenia jego poufności — jeżeli fakty te zostały spowodowane okolicznościami od Związku niezależnemi. Ponadto Związek nie przyjmuje na siebie zobowiązania zapewnienia autorowi na drodze urzędowej, uzyskania prawa pierwszeństwa dla jego pomysłu.

10) Z samego faktu złożenia „pisma zapieczętowanego" wynika, że autorowi znane są przepisy niniejszego regulaminu.

NOWE DZIAŁY PRODUKCJI

Sp. Akc. „Boruta" w Zgierzu podjęła produkcję następujących półproduktów organicznych:

Benzolosulfoamid, dwuchlorobenzydyna, kwas naftyloaminosulfonowy Cleve (1.6 + 1.7), kwas paraamidosalicylowy.

INFORMACJE EKSPORTOWE

Rozpoczęte zostały rokowania handlowe z *Włochami*, których głównym celem jest zawarcie układu kontyngentowego i rozrachunkowego.

Czynione są przygotowania do rokowań handlowych z *Hiszpanją*.

Przedsiębiorstwa zainteresowane w obrocie z temi krajami proszone są o zawiadomienie Związku o swych postulatach.

W posiadaniu Związku znajdują się obszerne raporty konsularne, dotyczące obrotów w handlu zagranicznym następujących krajów Ameryki Południowej i Centralnej: *Ekwador, Meksyk, Nikaragua.*

Eksport produktów chemicznych w pierwszym półroczu roku bieżącego kształtował się niepomyślnie. W roku ubiegłym wywieziono w tym okresie produktów chemicznych za 23.736 tys. zł., zaś w roku bieżącym za 19.469 tys. zł. Spadek wynosi zatem 4.167 tys. zł. co stanowi zgórą 17%. Na spadek wpłynęło głównie zmniejszenie wywozu: makuchów, benzolu, sody, siarczanu amonu, materjałów wybuchowych, superfosfatów i soli potasowych. Szereg drobniejszych pozycyj wywozu chemicznego wykazuje natomiast wzrost.

Zwracamy uwagę na następujące informacje opublikowane w Nr. 18 „Informatora Eksportowego": dopłaty kompensacyjne w obrotach walutą polską na *Węgrzech* (str. 5), system dzielenia kontyngentów importowych w *Holandji* (str. 8).

Izba Handlowa w porcie Pireus organizuje stałą wystawę wzorów i tą drogą zaprasza przedsiębiorstwa chemiczne polskie do wzięcia w niej udziału. Udział jest bezpłatny, waga prób nie może przekraczać ½ kg.

Zainteresowani proszeni są o porozumienie z Izbą Przemysłowo Handlową w Warszawie, Wydział Informacyj Handlowych.

KRONIKA

Dn. 30 lipca r. b. odbyło się posiedzenie Zarządu Związku Przemysłu Chemicznego, na którem przyjęto i zatwierdzono regulamin „pism zapieczętowanych", omówiono szczegółowo sprawę traktatu handlowego polsko-francuskiego; ponadto Zarząd zajął się sprawą prośby Ligi Obrony Powietrznej P. o zainicjowaniu zbiórki na cele powiększenia sprzętu lotniczego.

W poczet członków Związku Przemysłu Chemicznego zostały przyjęte Polskie Zakłady Gumowe „Semperit", Sp. Akc. w Krakowie, ul. Rzeźnicza 20.

W czasie od 23—26 sierpnia r. b. odbędzie się w Królewcu 24 Deutsche Ostmesse. Targi te obejmują działy: wyroby ze skóry, obuwie, art. gospodarstwa domowego, artykuły spożycze, chemikalja, art. piśmienne i papier, artykuły sportowe, zabawki, galanterja; dział techniczny, budowlany, wystawę rolniczą i wystawę rzemiosł.

Informacji udziela Zarząd Targów: Deutsche Ostmesse, Ostmessehaus, Königsberg, Pr.

Podajemy do wiadomości, iż firma Władysław Rymkiewicz, Łódź Piotrkowska 238, wypuściła na rynek papiery chroniące od wilgoci „Ocean", papiery parafinowane, woskowane i impregnowane, papiery eksportowe podklejo-

ne tkaniną i jutą, tekturki izolacyjne, papiery do pakowania jedwabiu, do osnów jedwabnych, papiery gumowane, papyroliny i t. d.

Sekretarjat Międzynarodowego Komitetu Naukowej Organizacji podaje do wiadomości, że prace VI Międzynarodowego Kongresu Organizacji, który odbył się w r. 1935 w Londynie, są do nabycia po zniżonej cenie 7/6 d za 6 tomów. Zamówienia należy kierować do Sekretarza Honorowego Komitetu Wykonawczego Kongresu, p. Prescott, 21 Tothill Street, Londyn SW 1.

Ministerstwo Spraw Zagranicznych (Dep. Polityczny, Wydział Prasowy) zwraca się za naszem pośrednictwem do firm zrzeszonych w Związku z prośbą o przesłanie pod adresem Ministerstwa kilku kompletów plakatów, katalogów ilustrowanych, o ile możności w języku angielskim, obrazujących produkcję i handel Polski.

INSTRUKCJE BEZPIECZEŃSTWA

Sekcja Bezpieczeństwa Pracy Związku Przemysłu Chemicznego, rozwijająca od paru lat swą pożyteczną działalność, przyszła do przeświadczenia o konieczności wydawania instrukcyj, dotyczących pracy w pewnych poszczególnych działach przemysłu chemicznego. W licznych krajach uprzemysłowionych takie właśnie pouczenia i wskazówki wydawane są oddawna, ze stwierdzonym dodatnim rezultatem. Jako wzór służyć mogą liczne i bardzo starannie opracowywane „Safety „Circular's", wydawane przez Association of British Chemical Manufacturers.

W wyniku prac Sekcji wydane zostały dwie pierwsze instrukcje, mianowicie: Instrukcja bezpieczeństwa przy użytkowaniu i przewożeniu kwasu siarkowego oraz Instrukcja bezpieczeństwa w fabrykach barwników i organicznych produktów przejściowych, które rozsyłamy wszystkim zrzeszonym przedsiębiorstwom, a w szczególności fabrykom bliżej zainteresowanym w zwalczaniu specjalnych niebezpieczeństw.

Instrukcje powinny się znaleźć w ręku tych wszystkich osób, które mają wpływ na kształtowanie metod pracy i zachowywanie środków ostrożności. Przedewszystkiem — instrukcja powinna leżeć na biurku każdego inżyniera ruchu, majstra, podmajstrzego, starszego robotnika, praktykanta i t. d. Gdy bowiem na wyobraźnię prostego robotnika silniej oddziaływują barwny plakat jaskrawie uwydatniający niebezpieczeństwo, to sfery więcej wykształcone w Instrukcjach powinny znaleźć środek, który może się przyczynić do zmniejszenia ilości wypadków przy pracy w fabrykach chemicznych.

Na żądanie — prześlemy (bez żadnych opłat) dodatkowe ilości instrukcyj bezpieczeństwa.

NOWE ROZPORZĄDZENIA

W numerze 53 „Dziennika Ustaw" pod poz. 385 ogłoszony został tekst protokółu taryfowego polsko-estońskiego podpisanego w Warszawie 27 marca 1935.

W numerze 58 „Dziennika Ustaw" z dnia 31 lipca r. b. ogłoszone zostały:

Dekret P. Prezydenta Rzplitej w sprawie zatwierdzenia polsko-gdańskiego układu w sprawach dewizowych (poz. 426).

Dekret P. Prezydenta Rzplitej w sprawie podatku od olejów mineralnych wraz ze stosownem rozporządzeniem wykonawczem (poz. 427 i 428).

Rozporządzenie wykonawcze do Dekretu p. Prezydenta Rzplitej o ulgach podatkowych dla nabywców pojazdów mechanicznych (poz. 430).

W numerze 59 „Dziennika Ustaw", z dnia 5 sierpnia, pod poz. 434 ogłoszone zostało Rozporządzenie Rady Ministrów o warunkach i sposobie koncesjonowania domów składowych.

W numerze 60 „Dziennika Ustaw" z dnia 8 sierpnia ogłoszono:

Rozporządzenie Ministra Przemysłu i Handlu w sprawie przedsiębiorstw zbierania i udzielania informacyj gospodarczych (wywiadownie handlowe — poz. 441).

Rozporządzenie Ministra Skarbu o zmianie taryfy celnej wywozowej (cło wywozowe na drewno olszowe — poz. 442).

Rozporządzenie Ministra Skarbu rozszerzające listę autonomicznych zniżek celnych (zawiera zniżki na wyroby z gumy miękkiej „Dunlopillo" i szereg urządzeń kopalnianych i maszynowych — poz. 443).

W numerze 166 „Monitora Polskiego" ogłoszono:

Obwieszczenie Ministra Skarbu zmieniające postanowienia obwieszczenia z dn. 18.XI. 1935 o specjalnej kontroli polsko-niemieckiego obrotu towarowego (poz. 307).

Obwieszczenie Ministra Skarbu o specjalnej kontroli przywozu ze Szwajcarji (poz. 308).

W numerze 168 „Monitora Polskiego" ogłoszono Zarządzenie Ministra Skarbu o obowiązku uzyskiwania zaświadczeń walutowych przy wywozie do Gdańska drewna, węgla, bekonów, trzody chlewnej, zbóż, grochu, mąki (poz. 313).

W numerze 177 „Monitora Polskiego" pod poz. 329 ogłoszono dalszą listę banków dewizowych.

W Dzienniku Taryf i Zarządzeń Kolejowych Nr. 23 z dnia 30 lipca b. r. ukazało się Rozporządzenie Ministra Komunikacji, skreślające dotychczasowe taryfy specjalne WE—36, WE—40, WE—42 i WE—48 na siarczan amonowy, azotan amonowy oraz nawozy azotowe i ich mieszanki. Jednocześnie w załączniku do Nr. 23 Dziennika Taryf i Zarządzeń Kolejowych, opublikowane zostały nowe taryfy specjalne na powyższe produkty o tej samej numeracji. Z ważniejszych zmian należy wymienić przeredagowanie w taryfach WE—36, WE—40 i WE—42 p. 4-go „Szczególne warunki stosowania", który otrzymał obecnie przy przesyłkach wagonowych następujące brzmienie: „Odbiorcą winien być rolnik lub przedsiębiorstwo dostarczające nawozy rolnikom".

ORJENTACYJNE CENY NIEKTÓRYCH WYTWORÓW PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

	Cena zł.
Aceton	320.—
Alkohol metylowy techniczny 98%	160.—
Alkohol metylowy czysty 99/100	225.—
* Amonjak skroplony za 1 kg NH_3	1.53
* Azotniak mielony za 1 kg % N_2	1.25
Azotan amonu	100.—
Azotyn sodowy	110.—
Benzol chem. czysty (łącznie z opłatą na fundusz drogowy zł. 12)	80.—
Benzol handlowy 90%, (łącznie z opłatą na fundusz drogowy zł. 12)	75.—
Bisulfat (kw. siarczan sodu)	13.50
* Boraks	75–85.—
Chloran potasu	175.—
Chlor ciekły	115.—
Chlorek cynku 50° Bé	30.—
Chlorek cynku w proszku biały	95.—
* Chlorek wapna bielący	30.60
Chlorek wapnia ($CaCl_2$)	18—20.—
Chlorobenzol	160.—
Chloroform czysty „purissimum"	720.—
„ „pro narcosi"	1.800.—
Dwuwęglan sodowy	38.—
Eter siarkowy	385—425.—
Fenol czysty	195.—
Formalina 40%	170.—
* Gliceryna farmaceutyczna 30° Bé	240.—
* „ techniczna 85/88%	180.—
Karbid	49.—
Karbolineum	20.50
Krezol czysty	75.—
Klej kostny	180.—
Klej skórny	250.—
Kwas azotowy tech. 36°Bé za 100% HNO_3	85.—
Kwas cytrynowy zwykły	460.—
Kwas mrówkowy 80%	210.—
Kwas winowy zwykły	480.—
Kwas siarkowy 60° Bé	4.25
Kwas solny 19°/21° Bé	9.50
„ octowy techn. 30%	85.—
Mączka kostna odklejona 30% P_2O_5	15.—
„ rogowa 13/14%N_2	35.—
* Naftalin czysty w łuskach	48.—
Octan amylu	440.—
Octan metylu	300.—
Octan sodu	105.—
„ ołowiu	170.—
Oleina	185.—
Oleum 20%	12.75
Olej lniany	125.—
Olej kokosowy	98.—
Olej palmowy (z ziarn)	100.—
* Potaż kalcynowany 90/95%	120.—
* Potaż żrący topiony 88/92%	140.—
Saletra amonowa	100.—
Saletra potasowa	520.—
* Saletra sodowa przem.	18.—
Saletra sodowa rafin.	75.—
* Salmjak sublimowany	180.—
Siarczan amonu (frco stacja odbiorcza)	24.20
* Siarczan miedzi	50.—
* Siarczek sodu 60/62%	58.—
Smoła preparowana	14.50
Soda amonjakalna 98%	20.70
* „ kaustyczna 97,5% loco Podgórze	49.70
Sól glauberska krystaliczna	7.—
Sól Seignette'a (aptek)	420.—
Stearyna	170.—
Superfosfat 16% par. Warszawa luzem	10.75
Toluol czysty	95.—
Woda amonjakalna	43.—
Żelatyna techn.	450.—

Ceny powyższe są cenami hurtowemi i rozumieją się za 100 kg loco fabryka bez opakowania; ceny za produkty oznaczone gwiazdką rozumieją się wraz z opakowaniem.

PRODUKTY WYTWÓRCZOŚCI KRAJOWEJ

Członkowie Związku Przemysłu Chemicznego otrzymują „Wiadomości Przemysłu Chemicznego" bezpłatnie.

Redakcja i Administracja: Warszawa, Czackiego 1, telefon 510-14.

Wydawca: w imieniu Związku Przem. Chemicznego Rzplitej Polskiej — Dyrektor Związku Inż. EDMUND TREPKA

Redaktor: Inż. TADEUSZ ZAMOYSKI Druk L. Bogusławskiego i S-ki, Świętokrzyska 11.